

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

*Доповідач: Пономарьова Т., студентка групи Ю-84, СумДУ
Науковий керівник: Горевий В.І., доцент кафедри права*

Аграрний сектор (сільське господарство, харчова і переробна промисловість) забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність країни, формує 17 відсотків валового внутрішнього продукту та близько 60 відсотків фонду споживання населення [1].

Особлива роль аграрного сектору в соціально-економічному житті країни обумовлюється унікальним поєднанням досить сприятливих природо-кліматичних умов та геостратегічним положенням, спроможністю України зайняти вагомe місце та міжнародному продовольчому ринку. Але, на жаль, в нашій державі не приділяють достатньої уваги для розвитку аграрного сектору, не зважаючи на можливість досягти в цій галузі значних результатів. Адже, сільськогосподарська діяльність провадиться майже на всій території України. У сільській місцевості проживає третина загальної кількості населення. У галузі зайнято 4 млн. осіб із числа сільського населення. Рівень споживання основних продуктів харчування на душу населення залишається значно нижчим не лише від раціональних, але і від мінімальних норм.

Основними проблемами на селі перш за все є трудова міграція, безробіття, занепад соціальної інфраструктури, відсутність мотивації до праці, поглиблення демографічної кризи та відмирання сіл. Зросли також, міграційні процеси, особливо серед сільської молоді, що є основною причиною деградації українських сіл. Рівень забезпеченості сільського господарства тракторами, комбайнами та іншою технікою становить 45-50 відсотків потреби. Понад 90 відсотків технічних засобів потребують негайної заміни внаслідок їх зношеності [1].

За таких умов, для вирішення проблем розвитку сільського господарства, було створено Державну цільову програму розвитку українського села на період до 2015 року. Метою якої є забезпечення життєздатності сільського господарства, його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринку, гарантування продовольчої безпеки країни. У програмі зазначено шляхи та способи розв'язання проблеми. Але не визначено механізм та порядок здійснення основних завдань цієї програми. Це є однією з причин її недовісності та не достатнього функціонування. Оскільки, від періоду її прийняття до сьогодні майже нічого не змінилось в розвитку аграрного сектора.

На думку Н. Берлач, внутрішній аграрний ринок є досить нестабільною системою, що залежить від низького рівня внутрішнього споживання, високим рівнем залежності внутрішнього ринку від світового щодо продовольства, а також невисоким рівнем розвитку ринкової інфраструктури загалом у державі [3, с. 315].

Кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає в себе достатнє харчування [2]. Тому держава повинна забезпечити сприятливі умови для громадян, щодо реалізації ними свого конституційного права. Отже, держава повинна не допустити настання продовольчої кризи й голоду за будь-яких обставин, також держава відповідальна перед громадянами за результатами проведення заходів у сфері забезпечення та гарантування продовольчої безпеки.

Розвиток сільського господарства та підвищення доходів населення є стимулюючим фактором зростання промислового виробництва продуктів харчування, недопущення продовольчої кризи, підтримання на належному рівні продовольчої незалежності країни.

У міжнародній практиці під продовольчою незалежністю розуміють умови забезпечення продовольчої безпеки, в разі припинення поставок продуктів харчування із-за кордону не виникає продовольчої кризи. Варто зазначити, що недостатній розвиток сільськогосподарського виробництва підриває продовольчу незалежність, та негативно впливає на показники тривалості життя.

Процеси забезпечення продовольчої безпеки насамперед пов'язані із наслідками проведення аграрних реформ, бідністю селянства, нераціональним використанням земель сільськогосподарського призначення. Також на стан продовольчої незалежності негативно впливає аграрна політика держави, яка є не достатньо ефективною в розвитку цієї сфери.

Заміщення власних продуктів харчування конкурентоспроможним продовольчим імпортом в деяких випадках є необхідним, оскільки забезпечує економію власних ресурсів та сприяє підвищенню якості вітчизняного виробництва.

Економічно розвинуті країни підтримують досить високий рівень самозабезпеченості продовольством. На відміну від України, у багатьох державах світу діють закони про продовольчу безпеку та заходи її правового забезпечення.

Механізм гарантування продовольчої безпеки в більш розвинутих країнах встановлюються у відповідних нормативних актах, положення яких визначають порядок функціонування економіки країни, у тому числі й АПК [4, с.246].

Проте, в нашій державі поняття «гарантування» продовольчої безпеки на законодавчому рівні ще й досі не визначено.

В результаті не вдалої політики держави, відсутності необхідних нормативних актів, занепадає розвиток сільського господарства в окремих областях. Особливо гострою є проблема в Сумській області, не зважаючи на те, що дана місцевість має достатньо гарні показники для ефективного функціонування сільськогосподарського виробництва.

Пріоритетним для Сумщини в рослинництві є виробництво продовольчого зерна, озимого і ярого ріпаку, соняшника, льону. Особливе місце займає вирощування цукрового буряку, проте банкрутство Буринського цукрового заводу поставило під загрозу розвитку цієї сфери діяльності, по забезпеченню населення цукром. Також за останні роки значно зменшився валовий збір, що зумовлено зниженням продуктивності зернових культур.

У січні-серпні 2010р. загальні обсяги продажу худоби та птиці зменшили аграрні підприємства 15 районів, з них найбільше –Ямпільського, Охтирського та Тростянецького. Продаж яєць зменшено господарствами чотирьох районів. Продаж молока скорочено на підприємствах Путивльського району.

За даними Міністерства економіки України, відповідно до оцінки стану продовольчої безпеки України у 2010р. фактичне споживання продовольства по більшості основних видів знаходилося нижче раціональних норм; при цьому найбільше відставання фактичного споживання від раціонального спостерігалось по м'ясу, та м'ясопродуктах, молоку та молокопродуктах.

На Сумщині, за січень-серпень 2010р. порівняно з відповідним періодом минулого року всіма категоріями господарств виробництво м'яса (реалізація худоби та птиці на забій у живій вазі) зменшено на 11,3 %.

Саме в цей період зупиняє своє функціонування Сумський м'ясокомбінат, що звичайно негативно впливає на рівень продовольчої забезпеченості в області. Але, як і в ситуації з банкрутством цукрового заводу, місцева влада не приймає ніяких заходів.

Отже , підсумовуючи можна зазначити, що в результаті неякісної політики держави в аграрній сфері, недостатня забезпеченість дієвими законопроектами в даній галузі, виникає загроза занепаду сільського господарства, зокрема в окремих областях держави. З цією метою необхідно прийняти закон «Про продовольчу безпеку», створити систему державного моніторингу продовольчої безпеки як на державному, так і на регіональному рівні. З метою запровадження механізму гарантування продовольчої безпеки держави, розвитку внутрішньої торгівлі й пріоритету прав споживачів необхідно прийняття законопроекту «Про внутрішню торгівлю».

Література

1. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2007р. № 1158 // Офіційний вісник України. – 2007. – 73. – ст. 7
2. Конституція України від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.
3. Берлач Н., Становлення органічного сільського господарства в Україні: адміністративно – правовий аспект/ Н.Берлач // Право України. – 2010. - № 4.- с.315.
4. Гребенюк М., Правовий механізм гарантування продовольчої безпеки в сучасних умовах./М. Гребенюк // Право України. – 2010. - №12. – с. 244.